

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"
Кафедра біології та екології

Заморока А.М.

Методичні вказівки

щодо виконання практичних занять
із дисципліни

Природно-заповідний фонд України

для здобувачів
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Освітня програма "Екологія"
Спеціальність 101 Екологія
Галузь знань 10 Природничі науки

Івано-Франківськ

2021

УКЛАДАЧ: кандидат біологічних наук, доцент кафедри біології та екології Заморока А.М.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Кандидат біологічних наук, доцент кафедри біохімії та біотехнології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, доцент Абрат О.Б.

Кандидат біологічних наук, доцент кафедри біології та екології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, доцент Шпарик В.Ю.

РЕКОМЕНДОВАНО: Вченою Радою факультету природничих наук Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №___ від _____ р.)

Зміст

Вступ	4
Модуль 1. Законодавче регулювання діяльності об'єктів природно-заповідного фонду України	7
Тема 1. Парадигма охорони природи та значення природно-заповідних територій та об'єктів	7
Тема 2. Національне законодавство у галузі природо-охоронної діяльності	8
Тема 3. Сучасне поняття природно-заповідного фонду в Україні та світі	10
Тема 4. Регулювання прав власності на об'єкти природно-заповідного фонду	12
Тема 5. Економічна діяльність в межах природно-заповідного фонду України	14
Питання, що виносяться на I модульний контроль	15
Модуль 2. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду України	16
Тема 6. Природні та біосферні заповідники	16
Тема 7. Національні природні парки	17
Тема 8. Регіональні ландшафтні парки	18
Тема 9. Заказники, заповідні урочища та пам'ятки природи	19
Тема 10. Штучно створені об'єкти природно-заповідного фонду	20
Питання, що виносяться на II модульний контроль	21
Модуль 3. Природно-заповідний фонд карпатського регіону	22
Тема 11. Природний заповідник Ґоргани	22
Тема 12. Карпатський біосферний заповідник	23
Тема 13. Національні природні парки карпатського регіону	24
Тема 14. Регіональні ландшафтні парки карпатського регіону	25
Тема 15. Інші об'єкти природно-заповідного фонду карпатського регіону	26
Питання, що виносяться на III модульний контроль	27
Завдання на самостійну роботу студентів	28
Рекомендована література	29

ВСТУП

"Природно-заповідний фонд України" – вибіркова навчальна дисципліна, що вивчається з метою набуття комплексних теоретичних знань та практичних навичок, спрямованих на формування професійних компетентностей для працевлаштування випускників у об'єктах природно-заповідного фонду України, включаючи природні та біосферні заповідники, національні природні та регіональні ландшафтні парки, ботанічні сади, зоо- та дендропарки, парки пам'ятки садово-паркового мистецтва.

Згідно з даних Державного кадастру природно-заповідного фонду, в Україні налічується 8633 об'єкти природно-заповідного фонду загальною площею 4,1 млн га, що становило 6,8 % площі країни, а також морський заказник "Філофорне поле Зернова" площею 402,5 тис. га. Зокрема 5 біосферних заповідників, 19 природних заповідників, 53 національні природні парки, 85 регіональних ландшафтних парків, 3398 заказників, 3580 пам'яток природи, 802 заповідних урочища, 28 ботанічних садів, 13 зоопарків, 62 дендропарки та 588 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва.

В ході навчання студенти працюють із законодавчою базою України, директивами Європейського Союзу та глобальними міжнародними нормативно-правовими актами; здійснюють проєктні та пошукові роботи, розбирають ситуативні завдання, створюють стартапи та моделі природоохоронної, наукової і економічної діяльності об'єктів природно-заповідного фонду.

Мета дисципліни "Природно-заповідний фонд України" полягає у підготовці кваліфікованих працівників для об'єктів природно-заповідного фонду України, шляхом здобуття ними комплексних теоретичних знань та практичних навичок, спрямованих на формування професійних компетентностей.

Цілі курсу з дисципліни "Природно-заповідний фонд України" передбачають набуття здобувачами критично необхідних вмінь для практичної реалізації в умовах об'єктів природно-заповідного фонду України.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен:

Знати:

- природоохоронну законодавчу базу України;
- ключове природоохоронне законодавство Європейського Союзу;
- міжнародні природоохоронні нормативно-правові акти;
- класифікацію об'єктів природно-заповідного фонду України;

- особливості природоохоронної, наукової, рекреаційної та економічної діяльності в межах об'єктів природно-заповідного фонду України;

- ключові об'єкти природно-заповідного фонду карпатського регіону;

Вміти:

- здійснювати збір й аналіз інформації про об'єкти природно-заповідного фонду України;
- користуватись національними і міжнародними природоохоронними нормативно-правовими актами;

- здійснювати ситуативне моделювання конфліктних ситуацій і пошук шляхів їх вирішення;

- проектувати дієві схеми фінансового забезпечення і самоокупності об'єктів природно-заповідного фонду;

- створювати стартапи для економічного становлення та інституційного зміцнення об'єктів природно-заповідного фонду;

- організовувати науково-дослідні роботи в межах об'єктів природно-заповідного фонду;

- створювати атрактивні рекреаційні продукти і дестинації в межах об'єктів природно-заповідного фонду;

- організовувати еколого-освітню роботу в межах об'єктів природно-заповідного фонду.

Компетентності

ЗК01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

СК09. Обізнаність на рівні новітніх досягнень, необхідних для дослідницької та/або інноваційної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

СК15. Здатність до організації робіт, пов'язаних з оцінкою екологічного стану, захистом довкілля та оптимізацією природокористування, в умовах неповної інформації та суперечливих вимог.

СК18. Здатність оцінювати рівень негативного впливу природних та антропогенних факторів екологічної небезпеки на довкілля та людину.

Результати навчання:

ПР02. Уміти використовувати концептуальні екологічні закономірності у професійній діяльності.

ПР12. Уміти оцінювати ландшафтне і біологічне різноманіття та аналізувати наслідки антропогенного впливу на природні середовища.

Обсяг курсу			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		30	
практичні		30	
самостійна робота		120	
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
II	101 Екологія	I	Вибірковий

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1

Тема 1: Парадигма охорони природи та значення природно-заповідних територій та об'єктів.

Мета: Освоїти основні концепції та підходи, передумови та шляхи охорони природи.

Завдання:

1. Розбір передумов та історичних шляхів для досягнення організованої охорони природи.
2. Перші природоохоронні об'єкти у світовому і національному вимірах.

Виконання:

1. Опрацюйте джерела інформації щодо історичного розвитку та становлення парадигми охорони природи.

2. Опрацюйте інформацію з відкритих джерел про перші природоохоронні території у світі та Україні.

Підготуйте висновки до практичної роботи.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №2

Тема 2: Національне законодавство у галузі природо-охоронної діяльності

Мета: Засвоїти нормативне забезпечення функціонування природно-заповідного фонду

Завдання:

1. Розбір основних положень Закону України "Про природно-заповідний фонд України"
2. Розбір основних положень Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища"
3. Розбір основних положень Закону України "Про рослинний світ"
4. Розбір основних положень Закону України "Про тваринний світ"
5. Розбір основних положень Закону України "Про екологічну мережу України"

Виконання:

1. Опрацюйте основні положення Закону України "Про природно-заповідний фонд України"

2. Опрацюйте основні положення Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища"

3. Опрацюйте основні положення Закону України "Про рослинний світ"

4. Опрацюйте основні положення Закону України "Про тваринний світ"

5. Опрацюйте основні положення Закону України "Про екологічну мережу України"

Підготуйте висновки до практичної роботи.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №3

Тема 3: Сучасне поняття природно-заповідного фонду в Україні та світі

Мета: Порівняти розуміння природно-заповідного фонду в законодавствах України і Європейського Союзу

Завдання:

1. Розбір основних положень "оселищної" директиви ЄС
2. Розбір основних положень "пташиної" директиви ЄС
3. Порівняння положень директив ЄС і законодавства України

Виконання:

1. Ознайомтесь із основними положеннями "оселищної" директиви ЄС:

2. Ознайомтесь із основними положеннями "пташиної" директиви ЄС:

3. Порівняйте положень директив ЄС і законодавства України у підходах до виявлення, встановлення і режиму природоохоронних об'єктів. Додатково використовуйте доступні ресурси:

Підготуйте висновки до практичної роботи.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №4

Тема 4: Регулювання прав власності на об'єкти природно-заповідного фонду

Мета: Розуміти права землекористувачів та основні проблеми права власності на землю в межах природно-заповідного фонду.

Завдання:

1. Ознайомитись із роботою в Єдиному державному реєстрі судових рішень.
2. Провести ситуативне моделювання конфліктної ситуації між різними землекористувачами на території природно-заповідного об'єкту та шляхів її вирішення.

Виконання:

1. Ознайомтесь із роботою відкритої частини Єдиного державного реєстру судових рішень

2. У групах по 4 особи проведіть ситуативні моделювання конфліктної ситуації між різними землекористувачами на території природно-заповідного об'єкту та шляхів її вирішення:

Кейс №1. Фермер, що виробляє органічну продукцію тваринного походження, на суміжній із територією (зона регульованої рекреації) національного природного парку, напіввільно утримує свиней. Фермер періодично випускає свиней на годування жолудями на територію національного природного парку, порушуючи Закон України "Про природно-заповідний фонд України". Який правовий вихід з цієї ситуації? Що робити, якщо фермер систематично не виконує рішень суду?

Кейс №2. До складу національного природного парку входить технічне водосховище теплової електростанції без вилучення (основний землекористувач – електростанція). Третім землекористувачем (без вилучення) є риборозплідне господарство, яке здійснює вирощування і вилов риби у водосховищі. Четвертим землекористувачем (без вилучення) є Українське товариство мисливців і рибалок, яке здійснює здобування пернатої дичини на водосховищі.

Водосховище оголошене рамсарським угіддям, важливим для збереження рідкісних вид риб і птахів, а також важливим об'єктом для міграції птахів. Яким чином уникнути потенційних конфліктів між землекористувачами, якщо водосховище є осередком розмноження і перебування видів риб і птахів занесених до Червоної книги України? Який вихід із ситуації, що склалася?

Кейс №3. Природний заповідник має плантацію новорічних ялинок. Екоактивісти категорично проти такої діяльності природного заповідника. Який правовий статус такої діяльності заповідника? Як вирішити конфліктну ситуацію між заповідником та екоактивістами?

Підготуйте висновки до практичної роботи.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №5

Тема 5: Економічна діяльність в межах природно-заповідного фонду України

Мета: Розібрати законодавчі основи видів економічної діяльності в межах об'єктів природно-заповідного фонду

Завдання:

1. Ознайомитись із законодавчими нормами дозволених видів економічної діяльності в межах об'єктів природно-заповідного фонду
2. Побудова дієвої схеми фінансового забезпечення і самоокупності об'єкту природно-заповідного фонду.

Виконання:

1. Уважно розгляньте статті 46-50 Закону України "Про природно-заповідний фонд України", з'ясуйте можливі джерела фінансування об'єктів природно-заповідного фонду України. Які можливі джерела надходження коштів для об'єктів природно-заповідного фонду України.

2. У групах по 4 осіб, побудуйте дієву схему фінансового забезпечення і самоокупності об'єкту природно-заповідного фонду на прикладі національного природного парку, виходячи із норм Закону України "Про природно-заповідний фонд України". Складіть орієнтовний баланс витрат і надходжень національного природного парку.

Підготуйте висновки до практичної роботи.

Питання, що виносяться на I модульний контроль

1. Причини виникнення потреби в охороні природи.
2. Розвиток концепції охорони природи.
3. Етапи становлення природоохоронної діяльності у світовому і національному вимірах.
4. Розвиток природно-заповідних територій в Україні.
5. Природоохоронна справа у Австро-Угорській та Російській Імперіях.
6. Природно-заповідні об'єкти Західної України у період між I і II світовими війнами.
7. Природно-заповідні об'єкти радянської України у період між I і II світовими війнами.
8. Відновлення природоохоронної діяльності в Україні у другій половині XX століття.
9. Сучасний етап розвитку природно-заповідного фонду в Україні.
10. Закон України "Про природно-заповідний фонд України"
11. Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища"
12. Закон України "Про рослинний світ"
13. Закон України "Про тваринний світ"
14. Закон України "Про екологічну мережу України"
15. Класифікації об'єктів природно-заповідного фонду в Україні.
16. Зонування в межах об'єктів природно-заповідного фонду.
17. Класифікація заповідних територій МСОП.
18. Директиви Європейського Союзу у галузі охорони природи.
19. Визначення прав власності на об'єкти природно-заповідного фонду в Україні.
20. Міжнародне регулювання прав власності на природоохоронні об'єкти.
21. Види економічної діяльності дозволені в межах об'єктів природно-заповідного фонду.
22. Нормативно-правова база здійснення економічної діяльності об'єктом природно-заповідного фонду.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

КЛАСИФІКАЦІЯ ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №6

Тема 6: Природні та біосферні заповідники

Мета: Освоїти основні напрямки та види діяльності в межах природних і біосферних заповідників.

Завдання:

1. Ознайомитись із основними напрямками та видами діяльності в межах природних і біосферних заповідників.
2. Здійснити проектування дієвої економічно вигідної моделі розвитку біосферного заповідника.

Виконання:

1. Уважно опрацюйте статті 15-19 Закону України "Про природно-заповідний фонд України", визначте основні напрямки та види діяльності в межах природних і біосферних заповідників.

2. У групах по 4 осіб, розробіть проект дієвої економічно вигідної моделі розвитку біосферного заповідника, виходячи із норм Закону України "Про природно-заповідний фонд України".

Підготуйте висновки до практичної роботи.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №7

Тема 7: Національні природні парки

Мета: Освоїти основні напрямки та види діяльності в межах національних природних парків

Завдання:

1. Ознайомитись із основними напрямками та видами діяльності в межах національних природних парків.
2. Створення і презентація атрактивного еколого-освітнього проєкту для національного природного парку.

Виконання:

1. Уважно опрацюйте статті 20-22 Закону України "Про природно-заповідний фонд України", визначте основні напрямки та види діяльності в межах національних природних парків.

...

2. У групах по 4 осіб, використовуючи відкриті джерела, створіть атрактивний еколого-освітній проєкт для національного природного парку та здійсніть коротку презентацію проєкту (доповідь 5 хв).

Підготуйте висновки до практичної роботи.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №8

Тема 8: Регіональні ландшафтні парки

Мета: Освоїти основні напрямки та види діяльності в межах регіональних ландшафтних парків.

Завдання:

1. Ознайомитись із основними напрямками та видами діяльності в межах регіональних ландшафтних парків.
2. Проведення проєктної роботи зі створення ефективного туристичного маршруту для регіонального ландшафтного парку.

Виконання:

1. Уважно опрацюйте статті 23-24 Закону України "Про природно-заповідний фонд України", визначте основні напрямки та види діяльності в межах регіональних ландшафтних парків.

2. У групах по 4 осіб розробіть проєкт створення ефективного туристичного маршруту для регіонального ландшафтного парку.

Підготуйте висновки до практичної роботи.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №9

Тема 9: Заказники, заповідні урочища та пам'ятки природи

Мета: Освоїти основні напрямки та види діяльності в межах заказників, заповідних урочищ та пам'яток природи.

Завдання:

1. Ознайомитись із основними напрямками та видами діяльності в межах заказників, заповідних урочищ та пам'яток природи.
2. Підготувати проєкт клопотання щодо заповідання природного об'єкту місцевого значення.

Виконання:

1. Уважно опрацюйте статті 25-30 Закону України "Про природно-заповідний фонд України", визначте основні напрямки та види діяльності в межах заказників, заповідних урочищ та пам'яток природи.

2. У групах по 4 осіб, на основі розділу VII Закону України "Про природно-заповідний фонд України", підготуйте проєкт клопотання щодо заповідання природного об'єкту місцевого значення.

Підготуйте висновки до практичної роботи.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №10

Тема 10: Штучно створені об'єкти природно-заповідного фонду

Мета: Освоїти основні напрямки та види діяльності в межах штучно створених об'єктів природно-заповідного фонду.

Завдання:

1. Ознайомитись із основними напрямками та видами діяльності в межах штучно створених об'єктів природно-заповідного фонду.
2. Підготувати проєкт зонування для ботанічного саду.

Виконання:

1. Уважно опрацюйте статті 31-38 Закону України "Про природно-заповідний фонд України", визначте основні напрямки та види діяльності в межах штучно створених об'єктів природно-заповідного фонду.

2. У групах по 4 осіб підготуйте проєкт зонування для ботанічного саду.
Підготуйте висновки до практичної роботи.

Питання, що виносяться на II модульний контроль

1. Особливості заповідного режиму природних і біосферних заповідників.
2. Наукова складова у діяльності природних і біосферних заповідників.
3. Функціональне зонування природних і біосферних заповідників.
4. Види діяльності на території природних і біосферних заповідників.
5. Економічна складова у діяльності природних і біосферних заповідників.
6. Біосферні резервати ЮНЕСКО в Україні.
7. Особливості заповідного режиму національних природних парків.
8. Наукова складова у діяльності національних природних парків.
9. Функціональне зонування національних природних парків.
10. Види діяльності на території національних природних парків.
11. Економічна складова у діяльності національних природних парків.
12. Національні природні парки України.
13. Особливості заповідного режиму регіональних ландшафтних парків.
14. Рекреаційна складова у діяльності регіональних ландшафтних парків.
15. Функціональне зонування регіональних ландшафтних парків.
16. Види діяльності на території регіональних ландшафтних парків.
17. Економічна складова у діяльності регіональних ландшафтних парків.
18. Регіональні ландшафтні парки України
19. Класифікація заказників.
20. Заповідні урочища.
21. Пам'ятки природи.
22. Управління і режими забезпечення охорони заказників, заповідних урочищ і пам'яток природи.
23. Ботанічні сади.
24. Дендрологічні парки.
25. Зоологічні парки.
26. Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва.
27. Регулювання діяльності приватних аналогів об'єктів природно-заповідного фонду.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИЙ ФОНД КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №11

Тема 11: Природний заповідник Ґоргани

Мета: Освоїти основні напрямки та види діяльності в межах природного заповідника Ґоргани

Завдання:

1. Ознайомитись із основними напрямками та видами діяльності природного заповідника Ґоргани.
2. Підготувати проекти біотехнічних заходів та лімітів для збереження біорізноманіття післялісових лук на території природного заповідника Ґоргани.

Виконання:

1. Опрацюйте сайт природного заповідника Ґоргани. Ознайомтесь із основними напрямками та видами його діяльності

2. У групах по 4 осіб підготуйте проекти біотехнічних заходів та лімітів для збереження біорізноманіття післялісових лук на території природного заповідника Ґоргани.

Підготуйте висновки до практичної роботи.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №12

Тема 12: Карпатський біосферний заповідник

Мета: Освоїти основні напрямки та види діяльності в межах Карпатського біосферного заповідника.

Завдання:

1. Ознайомитись із основними напрямками та видами діяльності Карпатського біосферного заповідника.
2. Створення стартапу з традиційного способу господарювання для приваблення туристів в межах Карпатського біосферного заповідника.

Виконання:

1. Опрацюйте сайт Карпатського біосферного заповідника. Ознайомтесь із основними напрямками та видами його діяльності

2. У групах по 4 осіб підготуйте проєкт стартапу з традиційного способу господарювання для приваблення туристів в межах Карпатського біосферного заповідника.

Підготуйте висновки до практичної роботи.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №13

Тема 13: Національні природні парки карпатського регіону

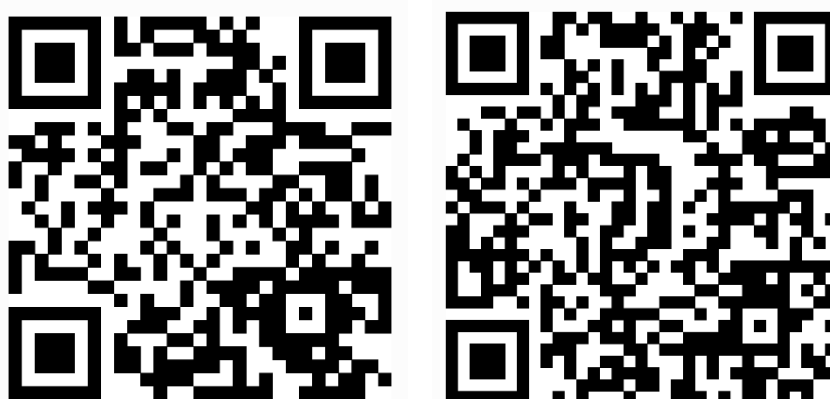
Мета: Освоїти основні напрямки та види діяльності в межах національних природних парків карпатського регіону

Завдання:

1. Ознайомитись із основними напрямками та видами діяльності національних природних парків: Галицький, Карпатський, Вижницький, Сколівські Бескиди, Синеvir.
2. Підготувати проект з організації наукової роботи у національному природному парку відповідно до тематики літопису природи.

Виконання:

1. Опрацюйте сайти національних природних парків: Галицький, Карпатський, Вижницький, Сколівські Бескиди, Синеvir

2. У групах по 4 осіб підготуйте проект з організації наукової роботи у національному природному парку відповідно до тематики літопису природи.

Підготуйте висновки до практичної роботи.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №14

Тема 14: Регіональні ландшафтні парки карпатського регіону

Мета: Освоїти основні напрямки та види діяльності в межах регіональних ландшафтних парків карпатського регіону

Завдання:

1. Ознайомитись із основними напрямками та видами діяльності регіональних ландшафтних парків: Дністровський, Синяк, Верхньодністровські Бескиди.
2. Розроблення проєкту концепції туристичної діяльності регіонального ландшафтного парку.

Виконання:

1. Опрацюйте сайти регіональних ландшафтних парків: Дністровський, Синяк, Верхньодністровські Бескиди

2. У групах по 4 осіб підготуйте проєкт концепції туристичної діяльності регіонального ландшафтного парку.

Підготуйте висновки до практичної роботи.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №15

Тема 15: Інші об'єкти природно-заповідного фонду карпатського регіону

Мета: Освоїти основні напрямки та види діяльності в межах деяких природних і штучно створених об'єктів природно-заповідного фонду карпатського регіону

Завдання:

1. Ознайомитись із основними напрямками та видами діяльності в межах деяких природних і штучно створених об'єктів природно-заповідного фонду карпатського регіону.
2. Проектування практичних заходів для створення експозиційної зони дендрологічного парку.

Виконання:

1. Опрацюйте сайти ботанічного саду Ужгородського національного університету, Дендрологічного парку "Дружба" Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

2. У групах по 4 осіб підготуйте проєкт практичних заходів для створення експозиційної зони дендрологічного парку.

Підготуйте висновки до практичної роботи.

Питання, що виносяться на III модульний контроль

1. Природні цінності і цілі функціонування природного заповідника Горгани.
2. Біологічне і ландшафтне різноманіття природного заповідника Горгани.
3. Мета і цілі діяльності Карпатського біосферного заповідника.
4. Господарська і туристична діяльності на території Карпатського біосферного заповідника.
5. Значення Карпатського біосферного заповідника у забезпеченні транскордонних програм з охорони природи.
6. Світова спадщина ЮНЕСКО "Древні та первісні букові ліси Карпат та інших регіонів Європи"
7. Порівняння організаційної структури Карпатського біосферного заповідника із нормами для біосферних резерватів ЮНЕСКО.
8. Галицький національний природний парк
9. Карпатський національний природний парк
10. Вижницький національний природний парк
11. Національний природний парк Сколівські Бескиди
12. Національний природний парк Синевир
13. Національний природний парк Гуцульщина
14. Національний природний парк Синьогора
15. Національний природний парк Верховинський
16. Національний природний парк Черемоський
17. Національний природний парк Королівські Бескиди
18. Національний природний парк Зачарований край
19. Ужанський національний природний парк
20. Регіональний ландшафтний парк Чернівецький.
21. Дністровський регіональний ландшафтний парк імені Сергія Дідича.
22. Регіональний ландшафтний парк Верхньодністровські Бескиди.
23. Притисянський регіональний ландшафтний парк.
24. Регіональний ландшафтний парк „Синяк”.
25. Регіональний ландшафтний парк Стільське Горбогір'я.

Завдання на самостійну роботу студентів

1. Пошукова робота: розвиток природоохоронної діяльності на Українських землях у XIX-XX століттях.
2. Конспектування наріжних правових норм управління природоохоронними об'єктами
3. Підготовка аналітичних оглядів щодо підходів у визначенні територій для створення об'єктів природно-заповідного фонду в Україні і Європейському Союзі.
4. Пошукова робота прикладів конфліктів між об'єктами природно-заповідного фонду та землекористувачами. Робота із Єдиним державним реєстром судових рішень.
5. Проектна робота зі створення стартапу для об'єкту природно-заповідного фонду.
6. Особливості господарської діяльності національних природних парків.
7. Особливості управління регіональними ландшафтними парками
8. Пошукова робота про заказники загальнодержавного значення в Україні.
9. Індивідуальні проектні роботи зі створення окупної моделі для діяльності дендрологічного парку.
10. Пошукові роботи щодо перспективних територій для розширення меж природного заповідника Горгани.
11. Нормативно-правова база для забезпечення туристичної діяльності у Карпатському біосферному заповіднику.
12. Пошукові роботи щодо туристичної діяльності національних природних парків Карпатського регіону.
13. Способи управління регіональними ландшафтними парками.
14. Мистецькі стилі у створенні паркових експозицій.

Рекомендована література

Бучко В.В., Бокотей А.А., Смірнов Н.А., Шумська Н.В., Заморока А.М., Дмитраш-Вацеба І.І, Скільський І.В., Дзюбенко Н.В., Струс Ю.М., Маланюк В.Б., Чорней І.І. (наук. Ред.) (2018) Охоронні ділянки як механізм збереження біотичного різноманіття в лісах (на прикладі Прикарпаття): практ. посіб. Чернівці. Друк Арк, 1-48.

Василюк О., Драпалюк А., Парчук Г., Ширяєва Д. (2015) за заг. редакцією Кравченко О. Виявлення територій, придатних для оголошення об'єктами природно-заповідного фонду. Львів, 1-80.

Василюк О. (2019) Функціональна класифікації територій природно-заповідного фонду: історія формування та міжнародний аспект. GEO&BIO, 18: 3-20.

Дребот О.І. (2011) Система державного управління природно-заповідним фондом України та її регіонів. Регіональна економіка, 4: 205-209.

Закон України "Про екологічну мережу України" (2004) Відомості ВР України, 45.

Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" (1991) Відомості ВР України, 41.

Закон України "Про природно-заповідний фонд України" (1992) Відомості ВР України, 34.

Закон України "Про рослинний світ" (1999) Відомості ВР України, 22-23.

Закон України "Про тваринний світ" (2002) Відомості ВР України, 14.

Заморока А.М. (ред.), Шумська Н.В., Бучко В.В., Дмитраш-Вацеба І.І., Маланюк Б.В., Смірнов Н.І. (2018) Біота лучних степів Бурштинського Опілля. Видавництво "Симфонія Форте", 1-212

Іваненко Є.І. (2013) Аналіз розміщення природно-заповідного фонду України: підхід, стан, проблеми. Український географічний журнал, 3: 64-69.

Коритко Л. Я. (2017) Становлення і розвиток природоохоронних інститутів в Австро-Угорській імперії: історико-правовий вимір (на матеріалах Східної Галичини 1867–1918 рр.) : дисертація на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук : 12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень. Міністерство освіти і науки України, Львівський державний університет внутрішніх справ. Львів, 1–447.

Лановенко О. Г., Остапішина О. О. (2013) Охорона природи. Словник-довідник з екології : навч.-метод. посіб. Херсон : ПП Вишемирський В. С., 1-133.

Міністерство захисту довкілля і природних ресурсів (2021). Природно-заповідний фонд України. Вебресурс.

Постанова Ради міністрів УРСР від 22 липня 1983 р. №311 "Про класифікацію і мережу територій та об'єктів природно-заповідного фонду Української РСР"

Природно-заповідний фонд України (2021). Вебресурс.

Проць Б.Г., Іваненко І.Б., Ямелинець Т.С., Станчу Е. (2010) Експрес-оцінка стану територій природно-заповідного фонду України та визначення пріоритетів щодо управління ними. Львів: Гриф Фонд, 1-92.

Directive 79/409/EEC on protection of wild birds as amended by Directives 81/854/EEC, 85/411/EEC, 86/122/EEC, 91/244/EEC, 94/24/EC, 97/49/EC, 2006/105/EC and Regulation (EC) 807/2003.

Directive 92/43/EC on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora as amended by Directive 97/62/EC, 2006/105/EC and Regulation (EC) 1882/2003.